

ZA 30 NOV

PHILHARMONIE SÜDWESTFALEN

RAMON VAN ENGELENHOVEN PIANO **GERARD OSKAMP** DIRIGENT

SPOT/DE OOSTERPOORT

20.15 UUR

PROGRAMMA

B. Smetana (1824-1884)

De Moldau uit: Má Vlast

F. Chopin (1810-1849)

Pianoconcert nr. 1

*Allegro maestoso / Romanze -
larghetto / Rondo - Vivace*

pauze

A. Dvorák (1841-1904)

Achtste Symfonie in G, op. 88

*Allegro con brio / Adagio / Allegretto
grazioso / Allegro ma non troppo*

Ramon van Engelenhoven

Ramon van Engelenhoven (1995) sloot in 2019 zijn Master Piano aan het Conservatorium van Amsterdam af met het hoogst haalbare cijfer (een "10"), waar hij studeerde bij Frank Peters. Ook volgde hij lessen bij Jan Wijn en Naum Grubert. Hij begon op zesjarige leeftijd met pianospelen en volgde zijn eerste lessen bij Henri Struiwig in Hoorn. Zijn verdere vooropleiding volgde in 2004 bij Marlies van Gent en van 2005 tot 2013 bij Eric Noya in Hoorn. Hij heeft masterclasses gevolgd bij gerenommeerde musici als Alexander Gavrylyuk, Boris Berman, Pierre-Laurent Aimard, Paul Badura-Skoda, Jacques Rouvier, Leslie Howard, Ronald Brautigam, Igor Roma, Enrico Pace, Alexandre Tharaud, en Mikhail Voskresensky.

Vanaf jonge leeftijd heeft hij prijzen gewonnen op verscheidene concoursen, waaronder de eerste prijs bij het Internationaal Steinway Pianoconcours (2012) en de eerste prijs bij het Prinses Christina Concours (2013). In 2015 won Ramon de Grand Finale van het Young Pianist Foundation Concours. Bovendien ontving hij daar als allereerste laureaat de 'Grand Prix Youri Egorov', een prijs die alleen wordt toegekend als de winnaar een talent is van internationale potentie. Dankzij deze prijs heeft hij in 2017 gesoleerd met het Mariinsky orkest o.l.v. Valery Gergiev in Sint Petersburg in het Vijfde pianoconcert van Prokofiev. In 2018 nam hij voor 'AVROTROS Klassiek Presenteert!' een CD op met werken van Chopin, Liszt, Skrjabin, Debussy en Poulenc. Tevens is hij één van de finalisten van 'Dutch Classical Talent' voor seizoen 19/20, waarvoor hij een tour langs vooraanstaande Nederlandse concertpodia zal maken.

Gerard Oskamp

De Nederlandse dirigent Gerard Oskamp begon zijn loopbaan in Engeland, waar hij in 1976 een groot internationaal dirigentenconcours won. Naast vaste verbintenissen met o.a. Bournemouth Symphony Orchestra, het Gelders Orkest en de Philharmonie Hungarica, dirigeerde hij in de loop der jaren vele orkesten in vrijwel alle Europese landen en Noord- en Zuid Amerika.

Gerard Oskamp maakte meer dan 20 cd-opnames.

Philharmonie Südwestfalen

De geschiedenis van de Philharmonie Südwestfalen gaat terug tot 1952, toen in de Duitse plaats Hilchenbach het Sinfonische Blasorchester Siegerland in het leven werd geroepen. Na een aantal naamwisselingen draagt het gezelschap sinds 2002 de huidige titel. Als 'Landesorchester Nordrhein-Westfalen' heeft het ensemble een regionale functie, al is het ook regelmatig elders in Duitsland te beluisteren. Internationale tournees brachten de musici naar bijvoorbeeld Italië, Tsjechië, Frankrijk, Zwitserland en China.

De Philharmonie Südwestfalen speelt graag muziek uit het verleden maar brengt bij gelegenheid ook hedendaagse werken in première. Naast de reguliere concerten is educatie een speerpunt in het orkestbeleid, wat bijvoorbeeld tot uiting komt in de zogenaamde 'Teddybärenkonzerte', optredens voor scholieren en samenwerkingen met jeugdorkesten en conservatoria.

TOELICHTING

B. Smetana – De Moldau

Má Vlast (Mijn Vaderland) is een cyclus van zes symfonische gedichten, geschreven in de periode 1874 - 1878 door de Tsjechische componist Bedrich Smetana. Het is een voorbeeld van programmamuziek.

In Má Vlast combineerde Smetana de vorm van het symfonisch gedicht – bedacht door Franz Liszt – met de idealen van de nationalistische muziek die men in Tsjechië kende in het einde van de 19e eeuw. Elk gedicht beschrijft een aantal aspecten van het landschap, de geschiedenis of de sagen en legenden van Bohemen. Uitvoeringen van de complete cyclus zijn relatief zeldzaam, maar het tweede symfonische gedicht Vltava (De Moldau) behoort tot de meest gespeelde orkestwerken uit de periode van de romantiek.

Het tweede gedicht, Vltava (De Moldau) is door Smetana geschreven tussen 20 november 1874 en 8 december 1874. Hij schreef het stuk eerst als een piano soloversie, en arrangeerde het later voor orkest. De première was op 4 april 1875. Vltava is verreweg het bekendste werk van Smetana.

Vltava schetst een tocht door het Boheemse land langs de Vltava. Aan het begin beschrijft een snel thema in de twee fluiten het geborrel van twee kleine bronnen. De stroompjes vloeien samen en vormen het begin van de rivier. Er klinkt een bezielende en beeldende melodie, waarachter de

strijkers weer het geborrel van de twee kleine bronnen laten horen. Terwijl de rivier de Vltava door het bos stroomt, imiteert de kopersectie van het orkest het geluid van een jachthoorn, en roept zo beelden op van de jacht verderop in het landschap.

Daarna verandert de muziek in een polka, als de rivier langs een plek stroomt waar gasten tijdens een bruiloft aan het dansen zijn. Vervolgens beelden de strijkers, met zacht spel, een groepje mythologische waternimfen uit. Dan nadert de Vltava de hoofdstad Praag, de bekkens slaan en de trommels roffelen als het water de stroomversnellingen van St. Jan boven de stad bereikt. Het gedicht eindigt in een jubelende sfeer, als de Vltava door Praag heen stroomt en zich dan samenvoegt met de Elbe. In dit stuk “kleurde” Smetana de muziek om zo het geluid van de machtigste rivier van de Bohemen, de Vltava, weer te geven.

Smetana schreef over zijn compositie: “De compositie beschrijft de loop van de Vltava, beginnend bij de twee kleine bronnen, waarna de samenkomst volgt. De Vltava komt door bossen en weides, door het landschap waar boeren een bruiloft vieren, de dans van de waternimfen in het maanlicht: op nabij gelegen rotsen prijken kastelen, paleizen en ruïnes. De Vltava stroomt St. Jans stroomversnellingen in, waarna hij verbreedt en naar Praag stroomt langs kasteel Vyšehrad. Dan verdwijnt hij magisch in de verte, eindigend in de Elbe.”

Frédéric Chopin:

Pianoconcert no.1 in e, opus 11

Chopin droeg dit concert op aan Friedrich Kalkbrenner, een van de meest aanbeden pianovirtuozen die zich in de jaren dertig van de negentiende eeuw in Parijs bevonden. Hoewel Chopin Kalkbrenners kracht en vaardigheid bewonderde was zijn eigen stijl veel subtieler en intiemer. Zoals uit zijn beste composities blijkt voelde hij zich het meest thuis in de kleinere vorm voor pianosolo: het concert was niet zijn terrein. Maar een jonge virtuoos die naam wilde maken moest zijn publiek verblinden met briljante concerten, en Chopin voldeed aan zijn verplichtingen. Dit werk in e werd in feite na het tweede concert in f mineur geschreven, in 1830, maar het eerst gepubliceerd omdat de orkestpartijen van het eerdere stuk verloren waren gegaan. Het eerste deel, allegro maestoso risoluto, is duidelijk bedoeld om met ernst en omvang te imponeren. Het strijkenensemble speelt het openingsthema: streng, bijna massief, hoewel hier en daar afgewisseld met fijnere figuren in de blazers. Het tweede thema is puur en zangerig, wat Chopins liefde voor belcanto-opera's van Bellini in herinnering roept. Op deze thema's varieert het orkest nog een tijd lang voordat de solist invalt met het hoofdthema. Na enige uitweiding laat de pianist het lyrische tweede thema weerklinken, het eigenlijke hart van het deel, dat het effect heeft van een indringende meditatie binnen de orkestrale context. Het mineurthema keert terug en

wordt nu op meer heroïsche wijze behandeld. De sfeer van ingetogen melancholie blijft echter voelbaar en afgezien van de twee dwingende slotakkoorden zijn de laatste geluiden van het ensemble gedempt. Het tweede deel is een larghetto romance en volgens de componist moest hiermee het beeld worden opgeroepen van een "geliefd landschap dat de ziel met mooie herinneringen vult, bijvoorbeeld op een heerlijke maanbeschenen lentedag". Vooral dit maanlicht wordt in sterke mate gesuggereerd door twee expressief geornamenteerde melodieën. De finale is een contrasterend vivace. Het ensemble opent in de grootse stijl van het openingsdeel en de piano neemt het snel over met een speels en ritmisch thema. De solopartij is typerend voor Chopins virtuositeit: licht, duizelingwekkend snel en uiterst krachtig.

A. Dvorak – Achtste Symfonie

We schrijven het jaar 1890. Dvorak, afkomstig uit een eenvoudig Tsjechisch milieu, had de top bereikt. In geheel Europa klonk zijn muziek. Hij behoorde tot de groten! Een uitspraak van de maestro: 'Mijn hoofd zit vol ideeën. Stel je voor dat een mens dat allemaal op zou kunnen schrijven. Maar ik moet mijn hoofd koel houden en de gave van God, de prachtige melodieën, niet overhaast opschrijven. Het gaat mij allemaal boven verwachting gemakkelijk af, thema's en complete werken vliegen zo maar op me af. Dank u wel God'.

In de herfst van 1889 vertoefde Antonin Dvorak (1841-1904) in zijn geliefde buitenhuis in het dorpje Visoka, even buiten Praag. Na maanden niets geschreven te hebben, componeerde hij een van zijn machtigste werken, Symfonie 8 in G opus 88. Het was de componist zelf die in 1890 in Praag de première dirigeerde. Vier jaar later zou Symfonie 9 in e mineur opus 95 met de bijnaam Uit de nieuwe wereld (1894) verschijnen, een monument in de geschiedenis van de symfonische muziek

De levensblijheid die uit deze symfonie straalt heeft niet alleen met de natuur om hem heen te maken, maar ook met Dvoraks alsmaar toenemende roem. Symfonie 8 gunt de luisteraar geen moment rust. Originele vondsten, opwindende motieven en hartstochtelijke thema's passeren in sneltreinvaart de revue, met misschien wel als hoogtepunt het spetterende slotdeel. Dvorak ontving tal van onderscheidingen in deze gelukkige periode: Keizer Franz Jozef schonk hem de IJzeren Kroon, en de universiteiten van Praag en Cambridge benoemden hem tot eredoctor.